

MUNI
ARTS

Skandinávská literatura po druhé světové válce

16. října

Financováno z projektu MUNI 3.2.1, reg. číslo NPO_MUNI_MSMT-16606/2022,
realizovaného v rámci Národního plánu obnovy pro oblast vysokých škol pro roky 2022–2024.

**Financováno
Evropskou unií**
NextGenerationEU

**Národní
plán
obnovy**

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Skandinávská literatura

- Co nás čeká:
- 6. listopadu: Nobelova cena
- 11. prosince: Trendy ve skandinávské literatuře: dětská literatura, Nordic noir, environmentální literatura, literatura faktu

Přehled

- Po válce existencialismus, modernismus
- 50. léta: krátké útvary: básně, písně, povídky
- Skandinávii se daří, stát blahobytu, amerikanizace, kritika konzumního života, materialismu
- Nespokojenost s dobovými hodnotami – generační předěl: 1960
- Dokumentarismus, tzv. dokumentární román
- 1965-1980: politizace literatury (vliv: ekologie, ženská emancipace)
- 1980- 2000: odklon od zpolitizované kultury, individualismus
- Odklon od soudobé skutečnosti: historie, fantastičnost

Norsko – převálečná literatura

- „Velká čtyřka“: Bjørnstjerne Bjørnson, Jonas Lie, Alexander Kielland, Henrik Ibsen (Domeček pro panenky, Heda Gablerová)
- Počátek 20. století: Knut Hamsun (Hlad), Sigrid Undsetová
- Meziválečném období – realismus, od 30. let modernismus
- Aksel Sandemose, Cora Sandelová, Arnulf Øverland, Sigurd Hoel

Po druhé světové válce

- Tradice realismu, vlastenecký patos
- Dokumentární: Odd Nansen – Nansenhjelpen
- Fikce: Sigurd Evensmo, Tarjei Vesaas, Sigurd Hoel, Kåre Holt, Aksela Sandemose
- 50. léta: Jens Bjørneboe, Johan Borgen ([Malý lord](#)), Alex Jensen (Epp – 1965, dystopie), Torborg Nedreaasová, Kjell Askildsen ([povídky](#))
- 60. až 80. léta: politizace a sociální realismus

Dag Solstad

- Ostych a důstojnost
- Jedenáctý román, kniha osmnáct
- Vývojové zvraty: sociální realismus, psychologický realismus, existencialismus
- Vztah jedince ke společnosti

80. a 90. léta

- Reakcí na sociální realismus
- Velké romány, silná ústřední postava
- Beatles - Larse Saabye Christensena,
- Bílí negři - Ingvara Ambjørnsena
- Fanstično: Kjartan Fløgstad, Jan Kjærstad
- krimi

Švédská literatura

- August Strindberg
- Selma Lagerlöfová
- Pär Lagerkvist
- Karin Boye (Kalloccain)
- Tomas Tranströmer
 - Básník, metaforická obraznost, otázky existence, hudebnost básní

Dánská literatura

- Peter Høeg
- Představy o dvacátém století – magický realismus, vývoj dánské společnosti
- Cit slečny Smilly pro sních

Norština

- pomocná slovesa
- včetně skal a vil
- slovní zásoba spojená se školou a pracovním životem

Způsobová slovesa

infinitiv	Přítomný čas	zápor
Kunne = moci, umět	Jeg kan = můžu, umím	Jeg kan ikke = nemůžu, neumím
Måtte = muset	Jeg må = musím	Jeg behøver ikke = nemusím, nepotřebuji
Ville = chtít	Jeg vil = chci	Jeg vil ikke = nechci
Skulle = mít povinnost	Jeg skal	Jeg skal ikke = nemám povinnost
Få = smět (dostat)	Jeg får = smím	Jeg får ikke = nesmím Jeg må ikke
Burde = je třeba, je záhodno, abych	Jeg bør = měla bych	Jeg bør ikke = neměla bych, nemám

+ infinitiv významového slovesa bez Å (jeg kan lese)

Mají nepravidelné tvary, *behøve* a *få* jsou také významová slovesa

Způsobová slovesa – zápor a otázka

- IKKE stojí mezi způsobovým slovesem a významovým slovesem
 - Jeg vil ikke lese
 - Hun kan ikke svømme
- Otázka
 - Kan du komme?
 - Vil du spise?
 - Hvorfor vil du ikke lese?

Dodatky

- SKAL + sloveso pohybu (gå = jít, jet; reise = cestovat, dra = odjet)
 - sloveso může být vypuštěno:
 - De skal til Bergen. = Pojedou do Bergenu.
 - Hvor skal vi? = Kam půjdeme
- Chci ... (kávu)
 - X Jeg vil kaffe
 - Jeg vil ha kaffe
 - Kan jeg få en kopp kaffe?

Cvičení

- Hun sover (vil).
- Du går hjem (må).
- Han reiser til Bratislava (skal).
- Dere tar bussen (kan).
- Hun drar hjem (skal ikke).
- Ser du på TV (vil)?
- De går på tur (vil ikke).
- Han leser nå (bør).

Cvičení

- Muset: Vi _____ snakke norsk.
- Mocht: Han _____ reise til Sverige.
- Chtít: Jeg _____ lese en bok.
- Má povinnost: Jens _____ studere.
- Smět: _____ du drikke øl?

Budoucí čas

- Vyjádřený pomocí přítomného času
- Poměrně běžné
- Většinou s příslovečným určením času
 - I morgen
 - Neste år
 - Om 5 dager
- Příklady:
 - På lørdag reiser jeg til Oslo
 - Kommer du?
 - Når drar hun?
 - De skal til Praha om 5 dager.

Budoucí čas - SKAL

- Vyjadřuje něčí **rozhodnutí, plán**
- De skal komme på fredag.
- Han skal kjøpe et hus.
- Vi skal på tur.

Budoucí čas - VIL

- Vyjadřuje **předpoklad**, že se něco stane
- Nezávisí to ovšem na nás, typicky počasí
- Často s výrazy jako: kanskje, jeg håper, jeg tror, sikkert
 - Det vil regne i morgen
 - Anna vil sikkert like filmen.
- Komme til å = vil – neformální
 - Det kommer til å regne i morgen.
 - Anna kommer til å like filmen.

Skal, nebo vil

- Jeg ... snakke med sjefen min i morgen.
- Det ... gå dårlig med firmaet i år.
- Vi ... kjøre til Oslo i kveld.
- Spania ... vinne fotball-VM
- De ... bygge en ny bro over fjorden.
- Hun ... falle av sykkelen.
- Det ... regne i morgen.

Skal, nebo vil

- Martin og Marte ... bli uvenner.
- Naboen ... hjelpe oss med prosjektet.
- Jeg ... spørre foreldrene mine om det er greit.
- I neste uke ... kongen besøke Tyskland.
- Du ... bli syk (hvis du ikke tar på deg mer klær).
- Norsk økonomi ... bedre seg.
- Jeg ... hjelpe deg.

Budoucí čas

- Jeg har ikke tid til å komme, men jeg ... ringe deg i kveld.
- Jeg er sikker på at du ... like maten du får der.
- Han ... nok bli ferdig med studiene i år.
- Du ... sikkert like London.
- Jeg lover at jeg ... komme og besøke deg.
- Klimaet ... endre seg
- Når ... dere dra?

Překlad

- Kdy jedeš do Stavangeru?
- Ten film se ti určitě nebude líbit.
- Bude zítra pršet?
- Přijedou za tři měsíce.

Úkol

Text zaměřený na způsobová slovesa:

<https://www.ntnu.edu/learnnow/3/alex>

<https://www.hf.ntnu.no/now/learnnow/ex/03A02.htm>

<https://www.hf.ntnu.no/now/learnnow/ex/03A04.htm>

Dny

- Mandag
- Tirsdag
- Onsdag
- Torsdag
- Fredag
- Lørdag
- Søndag

Skole = škola

- Školní docházka od 6 do 16 let
- Další vzdělávání dobrovolné
- Universitet
- Høyskole
- Folkehøyskole = lidové vysoké školy
- Znamky
- Studium v zahraničí
- Lånekassen
- Takk for i dag!

Použité zdroje a doporučená literatura

HUMPÁL, Martin; KADEČKOVÁ, Helena a PARENTE-ČAPKOVÁ, Viola. *Moderní skandinávské literatury: 1870-2000*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1174-0.

KEJZLAR, Radko. Dějiny norské literatury. Sv. 3, 1914-1970. Praha: Academia, 1974. Dostupné také z: <http://www.ndk.cz/>.

MIKOLÁŠKOVÁ, Lucie, Ivana ŠVEJDOVÁ-PINKASOVÁ a Klára DVOŘÁKOVÁ WINKLEROVÁ. *Norština nejen pro samouky*. Voznice: Leda, 2007. ISBN 978-80-7335-079-6.

VRBOVÁ, Jarka. *Norský svět*. Praha: FHS UK, 2022. ISBN 978-80-7571-096-3.

Licenční ujednání

